

מכללת הרצוג-גוש עציון

ימי עיון בתנ"ך

קיץ תש"ע

ברוך אלסטר שילור מספר 88

בס"ד מנחם-אב תשי"ע

לדמותו של המלך מנשה לאור המדרש

1. סנהדרין דף קב ע"ב

רב אשי אוקי אשלשה מלכים. אמר: למחר נפתח בחברין.

אתא מנשה, איתחזי ליה בחלמיה. אמר: חברך וחבירי דאבוך קרית לן!! מהיכא בעית למישרא 'המוציא? אמר ליה: לא ידענא. אמר ליה: מהיכא דבעית למישרא המוציא לא גמירת, וחברך קרית לן!! אמר ליה: אגמריה לי, ולמחר דרישנא ליה משמד בפירקא. אמר ליה: מהיכא דקרים בישולא.

אמר ליה: מאחר דחכימתו כולי האי, מאי טעמא קא פלחיתו לעבודת כוכבים? אמר ליה: אי הות התם, הות נקיטנא בשיפולי גלימא ורהטת אבתראי.

למחר אמר להו לרבנן: נפתח ברבוותא.

2. יבמות דף מט ע"ב-נ ע"א

תני: שמעון בן עזאי אומר: מצאתי מגלת יוחסין בירושלים... וכתוב בה 'מנשה הרג את ישעיה'.

אמר רבא: מידן דייניה וקטליה.

אמר ליה: משה רבך אמר (שמות לג) "כי לא יראני האדם וחי", ואת אמרת (ישעיהו ו) "וואראה את ה' יושב על כסא רם ונשא!!"

משה רבך אמר (דברים ד) "מי כה' א-להינו בכל קראנו אליו", ואת אמרת (ישעיהו נה) "דרשו ה' בהמצאו!!"

משה רבך אמר (שמות כג) "את מספר ימיך אמלא", ואת אמרת (מלכים ב כ) "והוספתי על ימיך חמש עשרה שנה!!"

אמר ישעיה: ידענא ביה דלא מקבל מה דאימא ליה, ואי אימא ליה אישויה מזיד. אמר שם, איבלע בארזא. אתיוה לארזא ונסרוה. כי מטא להדי פומא, נח נפשיה, משום דאמר (ישעיהו ו) "ובתוך עם טמא שפתים אנכי יושב".

מכל מקום קשו קראי אהדדי!

"וואראה את ה'" – כדתניא: כל הנביאים נסתכלו באספקלריא שאינה מאירה, משה רבינו נסתכל באספקלריא המאירה.

"דרשו ה' בהמצאו" – הא ביחיד, הא בצבור. ויחיד אימת? אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוח: אלו עשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכפורים.

"את מספר ימיך אמלא" – תנאי היא. דתניא: את מספר ימיך אמלא. אלו שני דורות. זכה – משלימין לו, לא זכה – פוחתין לו, דברי ר' עקיבא. וחכמים אומרים: זכה – מוסיפים לו, לא זכה – פוחתין לו.

אמרו לו לרבי עקיבא: הרי הוא אומר "והוספתי על ימיך חמש עשרה שנה"! אמר להם: משלו הוסיפו לו. תדע, שהרי נביא עומד ומתנבא (מלכים א ג) "הנה בן נולד לבית דוד יאשיהו שמו", ועדיין לא נולד מנשה! ורבנן? מי כתיב 'מחזקיה'!! "לבית דוד" כתיב! אי מחזקיה נולד, אי מאינש אחרינא.